

Lykke og Herlighed paa de Dvriges Beføstning i Communen, og det imedens Communen synker ned i Uorden og Forvildelse, betynges med Gjæld og paa andre Maader generes. Derfor ere vi nøbte til at tage Hensyn til, hvad der ogsaa, saavidt jeg kender Noget til Forsatninger, baade i nyere og i ældre Tider, altid har været taget Hensyn til, at de Enkelte dele sig af sig selv i Classer, der have de nærmere Interesser tilfælles, og at Byrderne, dem har enhver af disse Classer særdeles Talent til, naturligtviis ifølge gode Grunde, at vælte over respective paa den anden Klasse. Og derfor maa Enhver, der fornuftigtviis vil give sig af med disse Ting, i mine Tanker gjøre sit Overste for, at dette ikke skal kunne lykkes. Man maa nemlig ved denne Leilighed betænke, at Loven, som skalde hegne og værne imod, at Sligt ikke skeer, værne om den Enkeltes Ret imod de Andres Overgreb, — Loven selv er igjen tildeels et Product af Communen, ligesom Loven i det Store i Staten er et Product af Staten. Vi maae lægge Mærke til, at vi have ikke en Naturlov alene, — og desuden, hvor staar den udtryffeligt og bestemt skreven? — vi have heller ikke en fra Himlen nedsendt guddommelig borgerlig Lov saaledes paa Tavler, at vi kunne fremlægge den. Dersom altsaa visse Interesser i Staten ikke ere tilstrækkeligt repræsenterede, saa kan vel maaskee den nuværende retfærdige Lov i en kort Tid beskytte dem. Men imorgen kan der saa gives en ny Lov, og det saaledes, at de efter den lovligt kunne undertrykkes og mishandles. Og hvad der gjælder i Staten, gjælder i denne Henseende ogsaa i det Mindre i Communen. Communens Regulativer, dens Maade at fordele Arbejdet paa, at fordele Pengebyrderne paa, er Communens Love; og de vedtages af selve den communale Bestyrelse. Og det synes mig da temmelig klart, at under disse Omstændigheder maa man være meget forsigtig med at betroe sig til den almindelige Erkendelse af, at det Heles Vel er ogsaa den Enkeltes Vel, og at det vil være bedst for Alle, naar de handle billigt og redeligt imod deres Medborgere. Jeg beroliger mig ikke derved. Jeg kan i denne Henseende ikke gaae ind paa, hvad der ogsaa af en æret Taler, som

jeg tidligere berørte, den 3die for 5te Kred. (Dreier), blev anført om, at man talte om de Besiddelsesløse, som om de vare saa farlige, medens dog de Formuende vare ligesaa farlige i Henseende til slige Overgreb. Jeg kan nemlig ikke gaae ind paa det som Grund imod vor Forestilling om Forholdet. Thi vor Forestilling er netop ogsaa den, at de Formuende kunne være ligesaa farlige; og netop, fordi de Formuende stundom ere ligesaa farlige, stille vi en Maade frem, hvorved man skaffer baade de Formuende og de Uformuende repræsenterede. Vi sige: Ja, vi vide det nok; vare Menneskene saadanne, som de burde være, hvorfor skalde vi da give en Communallov? Saa vilde de jo selv arrangere det Hele, Præsterne vilde kappes om at levere Papir, Penne og Lak og dermed personligen at være tilstede de 6 Dage i Ugen med alle deres Kundskaber, og de Andre vilde paastjønne det, og det Hele vilde gaae fortraffeligt. Men nu ere Menneskene ikke saaledes, og da de Formuende, som den ærede Taler gjorde gjældende, og som jeg troer, ogsaa vil blive almindeligt indrømmet, ogsaa har et Gang til at vælte for Meget over paa de Uformuende, og de Uformuende omvendt have et Gang til at vælte for Meget over paa de Formuende, seer jeg ikke rettere, end at man maa gjøre Forsøg paa nogenlunde at faae begge Interesser repræsenterede. Dette maa nemlig altid forstaaes med et nogenlunde. Giver man f. Ex. de Formuende her En mere i Sogneforstanderskabet paa det laveste Trin af de communale Forhold, maa det erindres, at derimod tage vi ogsaa Alle med som Vælgere „indtil sidste Mand“ — og det var i denne Betydning, jeg brugte disse Ord forrige Gang —, og saa giver man derimod Sogneforstanderskabets Valgmand paa det andet Stadium, nemlig i Amtsraadene, en saa stor Indflydelse, at mange høitærede Mænd baade i og udenfor Thinget ere blevne saare bange over, hvad Udvalget har driflet sig til at foreslaae, og saa giver man atter ved den almindelige Valgret, som vor Constitution medfører, Alle uden Undtagelse, selv dem, der Intet yde til Communen, Middel til at stikke sig en Repræsentant paa Rigsdagen, at stikke sig en Repræsentant, som kan kalde Ministriet og